

Božidar Poljak, dipl. ing. arh.
PRIVATNI PODACI U DOPISU:
ADRESA ELEKTRONIČKE POŠTE
ADRESA STANOVANJA
BROJ TELEFONA

n/r gradonačelnika, Branka Hrga

GRAD KRIŽEVCI
GRADSKO POGLAVARSTVO

Ivana Zakmardija Dijankovečkoga 12
48260 KRIŽEVCI

PREDMET: OČITOVANJE O UREĐENJU KRIŽEVAČKIH TRGOVA,
TRGA J. J. STROSSMAYERA I TRGA ANTUNA NEMČIĆA

Poštovani!

Potaknut javnim izlaganjem i raspravom o uređenju središnjih gradskih trgova u Križevcima smatram se dužnim izložiti Vam mišljenje o predloženom projektu uređenja trgova i provođenju postupka odabira idejnog rješenja. Vjerujem da ćete isto razmotriti s pažnjom i valorizirati kao vrijedno s obzirom na poznavanje prostora te njegove vrijednosti u kulturnom, povijesnom, gradograditeljskom, funkcionalnom i oblikovnom smislu te stručnosti na području problematike predmeta.

Rješenje koje je prikazano na javnoj raspravi od 17. 01. 2008.god. je proizašlo razradom prvonagrađenog rada s javnog urbanističko-arhitektonskog natječaja od prosinca 2005. god. Logično je i za očekivati da se idejno rješenje izmjeni u tijeku razrade a u najvećoj mjeri zadrži koncept s osnovnim idejama natječajnog rada što je bilo očito i u prezentiranom rješenju. Potrebno je konstatirati da je koncept izabranog idejnog rješenja ostvarivanje prostora za okupljanje, čije je ostvarenje bio i temeljni zahtjev natječaja, prezentiranim rješenjem ostvaren u točki spoja dvaju trgova. Iz koncepta ostvarenja prostora za okupljanja između korpusa dvaju trgova proizlazi i njihovo rješenje. Ovakav koncept je očito nastao temeljem analize aktivnog načina upotrebe postojećeg prostora za velika okupljanja (napominjem da je postojeće oblikovanje nastalo u vrijeme kada su okupljanja građana bila destimulirana općenito pa tako i oblikovanjem trgova a u upotrebi se organiziranje okupljanja riješava prilagodbom danoj situaciji). Tako se nasljeđem postojeće situacije u prostoru i načina upotrebe pokušao formirati prostor za okupljanje na mjestu "uskog grla" između dvaju trgova koji se ujedno nalazi i na križištu aktivnih prometnica.

Jasna forma Nemčićeva trga je u takvoj postavi isječena čime se njegov dio pokušava približiti Strossmayerovom trgu koji je istim principom podijeljen a osim isjecanja njegove jasne forme lijevka visinski ga se pokušava približiti prvom trgu. Uvodi se i nova obla forma kojom se intervenira u prostoru a nije obrazložen razlog njenog uvođenja niti je njome postignuta nova ili veća kvaliteta prostora. Takvim konceptom se forma oba trga oskvrnjuje čime se negira ne samo njihov povijesni oblik nego i matrica grada. Moglo bi se reći da tako formirani prostor za okupljanje daje najveći mogući kapacitet u slučaju zatvaranja prometa. Međutim je izrazito upitna funkcionalnost tih prostora blisko tangiranih prometnicama u 360 dana u godini a kod maksimalne posjećenosti prostora za okupljanje u preostalih 5 dana se očituje njegov paradoksalni smještaj s obzirom da je težište prostora za okupljanje upravo na dijagonoli između dva bloka gdje je i najveća koncentracija posjetitelja čime se stvara barijera za promet pješaka. Iz navedenog se može zaključiti da je predloženo rješenje iskorak u novo i suvremeno te da mijenja prostor, ukoliko je to pozitivno i ukoliko je promjena pozitivna. Drugi je pak aspekt gledanja na projekt njegovo negiranje postojeće povijesne strukture uz neodgovarajuće riješenu funkciju.

Spomenuti uočeni nedostaci su samo dio problema koje proizlaze iz predloženog koncepta. Nužno je spomenuti barem još neke: logične pješačke komunikacije preko trgova nisu ostvarene s obzirom na predviđene zelene površine, stvaraju se barijere usljed formiranja različitih razina na Strossmayerovom trgu, nije jasan koncept uređenja Nemčićevog trga i njegov karakter, nije zadovoljavajuće riješen prometni pristup parcelama uz trgove, nejasan je način funkcioniranja ugostiteljskih terasa na trgovima kao i upotrebe poslovnih prostora, nije razdvojen pješački i kolni promet na trgu, negira se zdenac kao tradicionalno mjesto okupljanja i središnja točka Strossmayerovog trga, povijesni element zdenca se dislokacijom banalizira, upitna je mogućnost funkcionalnosti parka ljudskih osjeta s obzirom na mikrolokaciju, uvodi se vrtuljak koji obezvređuje Nemčićev trg kao najreprezentativniji više nego što postaje memorijom vrijednosti a istim se i potencira povezivanje dvaju trgova što je suprotno gradskoj matrici.

Iz svega se može zaključiti da se u prostor grada koji se smatra a želi se i prezentirati kao povijesni hrvatski grad uvodi niz novih formi i sadržaja koji negiraju njegovu povijesnu strukturu a njegova funkcionalnost nije ostvarena. Ovdje se čak i ne zadire u pitanja poput estetike i vrijednosti rješenja a njegovi nedostaci su očiti.

Vjerujem da sam ovim kratkim očitovanjem ukazao na dio problematike koju donosi predstavljeno rješenje.

Kao natjecatelj sam sudjelovao u provedbi arhitektonsko-urbanističkog natječaja za idejno rješenje trgova pa sam upoznat i s provedbom te procedure. Od pristiglih 6 radova su dva eliminirana u početnoj fazi žiriranja. Tri rada su nagrađena a moj rad se ne ubraja niti u jednu od navedenih skupina. Vrijedno je spomenuti da je taj rad izuzet od strane konzervatorske struke kao jedini rad koji u potpunosti zadovoljava kroz sve bitne kriterije vrednovanja rješenja te je izdvojen kao veoma uspješno rješenje. Stoga vlastitim stavom i stručnošću kao i potvrdom mojeg mišljenja kroz rješenje od stručnjaka koji su kompetentni na predmetnom području smatram da je prezentirano idejno rješenje nedostojno prostora u koji se namjerava ugraditi a također će ga i obezvrijediti kako neprilagođenošću prostoru tako i nerespektiranjem istog.

Natječaj je raspisan s peteročlanim sastavom žirija od kojih je bilo troje arhitekata. Nažalost se iz žirija ne može izdvojiti etabliranih stručnjaka s predmetnog područja a samo je jedan od triju afirmativni potpisnik iz žirija stručnjak na predmetnom području dok se jedan aktivno bavi predmetnom problematikom te daje izdvojeno mišljenje ne slažući se s drugim mišljenjem koje donosi odluku. Ovo osobito napominjem iz razloga što gradovi po mnogočemu slični a možemo reći i manje urbanističke tradicije kao što su Krapina, Marija Bistrica i Samobor u provedbi urbanističko-arhitektonskih rješenja svojih centralnih trgova ne zaziru od dovođenjem etabliranih stručnjaka s područja arhitekture i urbanizma kao žiratora. Osobito ovdje ističem kao kompetentnog prof. dr. sc. Vladimira Bedenka dipl.ing.arh. kao vrhunskog stručnjaka koji je magistarski rad izradio upravo studirajući prostor Križevaca a čiji je rad Križevčanima poznat kroz monografiju Križevaca i okolice.

Nakon provedbe natječaja natjecatelji nisu obaviješteni o mogućnosti uvida u javno prezentirane natječajne radove kao ni o provedbi javne rasprave što niti nije provedeno a uobičajeno je i dio procedure kod provedbe urbanističko-arhitektonskih natječaja. Također sam na zahtjev za uvid u natječajne radove čak i kao natjecatelj bio odbijen. Kroz spomenute postupke se očituje neprofesionalnost i proceduralne pogreške u provedbi natječaja. Međutim sam respektirajući odluku žirija te rad kolega tek kontaktirao predstavnicu konzervatorske struke iz žirija koja je iskazala svoje mišljenje o žiriranju i odabiru prvonagrađenog rješenja te potvrdila stav struke koji je pretkazao inzistiranje na poštovanju konzervatorskih smjernica iz podloga za natječaj, koje je prvotno i žiri vrednovao, kao relevantnih zahtjeva pri ishodu dozvola za rekonstrukciju trgova. Vjerujući u sustav sam u tom trenutku prekinuo daljnje informiranje o uređenju trgova s obzirom da su informacije o istom bile nedostupne i na traženje a nisu bile niti javno objavljene.

Tek je za 17. 01. najavljena javna prezentacija i rasprava s isključivo jednim radom. Po prvi puta je javnosti prezentirano odabrano idejno rješenje koje je od natječajnog rada i dorađeno. Na prezentaciji nije potvrđena suglasnost konzervatorske struke na idejno rješenje međutim je očito da rješenje ne odgovara konzervatorskim zahtjevima iz natječajnih podloga. U raspravi se kao izrazite usporavatelje procesa izrade projektne dokumentacije navodilo konzervatore te je na njih kao izrazito zahtjevne prebacivan veliki broj funkcionalnih nedostataka za što nema nikakvih osnova u pravilima struke te vjerujem da je to samo izlika za posljedice odabranog rješenja. Međutim je izvjesno da upravo isključivo oni između svih sudionika u razredi rješenja teže ostvarenju kvalitete na trgovima. Smatram također da je prezentirani rad, iako tek neznatno, poboljšán u odnosu na prvonagrađeni.

Začuđujuće je što na predstavljanju projekta nije bio prisutan niti jedan žirator kao predstavnik struke s predmetnog područja. U raspravi je između ostalog naglašeno kako dio žirija nije stručan na predmetnom području ali je po dužnosti i kao predstavnik građana pridonosio odabiru rješenja i svojim mišljenjem. Iz činjenica je pak očito da je spletom okolnosti upravo taj dio žirija dao usmjerenje za odabir rješenja. Ovo je i izrazito logično stoga što odabrano rješenje donosi niz novosti, atrakcija i radikalnih promjena što se laicima u praksi čini kao izuzetna kvaliteta dok nisu skloni prepoznati decentnost, studioznost, respektiranje postojećih vrijednosti, prilagođenost, funkcionalnost i druge kvalitete iz pravila struke. Teško je bilo koga okrivljavati za nehотиčnu pogrešku ili nerazumijevanje ali je također neprihvatljivo akceptirati rješenje koje obezvređuje postojeće kvalitete i tradiciju dok zauzvrat donosi samo upitnu funkcionalnost ili u najboljem slučaju atrakciju i dopadljivost koja negira Križevce kao povijesni grad.

Projekt je otišao prilično daleko u razradi te je do sada već utrošeno nekoliko stotina tisuća kuna u pripremi i razradi projekta. Činjenica je da se o projektu rekonstrukcije trgova govori već čitavo desetljeće a da se idejno rješenje razrađuje već dvije godine od završetka natječaja. Međutim je očito i da trenutno rješenje ne zadovoljava po mnogim kriterijima a i vrijeme razrade je dobar pokazatelj neriješivosti problematike koja je nasljeđe koncepta rješenja. S obzirom na vrijeme razrade projekta može se zaključiti da smo primorani otići i korak dalje, do realizacije. Međutim se treba zapitati o posljedicama koji bi donijela realizacija lošeg rješenja.

Izvedba projekta će trajati dulje od godine, cijena će doseći više desetaka milijuna kuna a rezultat će gradu davati identitet možda kroz cijelo stoljeće ili čak i dulje. Upravo zato je potrebno preuzeti punu odgovornost i razmotriti različita mišljenja s osobitim naglaskom mišljenja kompetentnih stručnjaka. Stoga smatram da pomak roka od godine ili pak promjena odabranog idejnog rješenja ne smiju prijeći da grad i njegovi građani dobiju trgove koji nisu kompromis nego kvaliteta za buduće naraštaje.

Vjerujem da je očitovanje shvaćeno u dobroj namjeri u kakvoj je i pisano. Nadam se pozitivnom odjeku osobito s obzirom da je i na raspravi pokazan pozitivan stav prema primjedbama kako od projektanata prvonagrađenog idejnog rješenja tako i od predstavnika grada. S obzirom da smatram nepotrebnim uključivati šire krugove u raspravu očekujem pisani odgovor na očitovanje tijekom tjedna.

Lijepi pozdrav!

U Zagrebu, 28. siječnja 2008.god.

Božidar Poljak, dipl.ing.arh.